

Biografie, Edmond Houtappel, Wolfstraat 8

Geboren in 1901 en vermoord in Neuengamme op 24 november 1944.

Edmond Houtappel was wijnhandelaar opgeleid in Bordeaux. Hij werd via zijn buurman de slager Giel Ummels bij het verzet betrokken. Hij woonde aanvankelijk aan de Franciscus Romanus weg, de Nazi's vorderde die woning. In de wolfstraat stond de grossierderij van zijn familie leeg. Hij ging daar wonen en werken in de grossierderij. Veel verzetswerk vond plaats vanuit de naast elkaar gelegen woningen nummer 6 en 8, van Ummels en Houtappel.

Op 10 mei 1944 werd Edmond Houtappel gearresteerd in Maastricht. Enkele maanden vóór de bevrijding werden zij het slachtoffer van verraad. Edmond en zijn buurman, slager J.W. (Giel) Ummels, die ook samen met zijn vrouw werd gearresteerd, hielpen onderduikers en Engelse piloten.

Edmond was reservekapitein in het Nederlandse leger en was in 1938-1940 belast met de leiding van het grenswachtdetachement Wahlwiller van het 13e Regiment Infanterie. Officier in hart en nieren, was hij een stralende optimist die een onverwoestbaar geloof had in de nederlaag van de Duitsers. In zijn militaire functie fotografeerde hij onder meer ten behoeve van de Belgische geheime dienst de Duitse stellingen in de Siegfried linie. Via zijn zwager Louis Evrard Hustinx, Belgisch consul in Maastricht, werden die gegevens aan Brussel doorgespeeld.

Na de capitulatie van het Nederlandse leger op 15 mei 1940, ging

Houtappel in het verzet. Hij was directeur van een wijnhandel en dreef aan de Wolfstraat 8 in het centrum van Maastricht de 'Fa. Wed. R. W. Hustinx, Koffiebranderij, groothandel in koloniale waren'. Edmond Houtappel speelde een actieve rol bij de L.O. (Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers) in het District Maastricht. Hij was daarmee via zijn buurman Giel Ummels in contact gekomen.

Ummels op zijn beurt was via kapelaan Joosten van de Onze Lieve Vrouwe kerk al vroeg in het verzet verzeild geraakt. Zijn slagerij was een goede schuilplaats voor Britse piloten, joodse families en knapen die niet in Duitsland wilden gaan werken. In de winkel was het altijd druk en dan viel het niet op dat veel onbekenden in en uit liepen. Boeren uit de omgeving van Maastricht zorgden voor voedsel en aangezien Ummels zelf slachtte, was er altijd voldoende te eten. Moesten onderduikers of piloten naar een nieuw adres, dan kon ook gebruik worden gemaakt van de doorgang die in de kelders naar het buurhuis van Edmond Houtappel was gemaakt. Vertrok men naar een ander onderduikadres in de stad, dan liep de onderduiker met het dochttertje van Ummels aan zijn hand, waardoor ze een onopvallende vader met dochter leken.

De L.O. in Maastricht maakte in het voorjaar van 1944 dankzij een reorganisatie een stormachtige groei door. Het aantal onderduikers groeide van enkele honderden tot meer dan duizend. Hulp werd geboden aan joodse onderduikers en de steunuitkeringen bedroegen meer dan f 20.000,-- per maand. Er kwam zelfs een speciaal fonds voor het vrijkopen van gevangenen.

M.J. Hooghuis, een textielarbeider, had eerder hulp verleend aan L.O.-medewerker Ummels. Begin 1944 maakte Hooghuis kennis met de 25-jarige vrouw A.E. Zeguers-Boere. Zij had een ongelukkig huwelijk en was met haar drie kleine kinderen achtergebleven toen

haar man in 1940 als krijgsgevangene naar Duitsland was weggevoerd.

In haar riante woning aan de Van Heylerhoflaan organiseerde ze feestjes voor Duitse militairen en prostituees en dat liep al snel uit de hand. In december 1941 verhuisde ze naar Sint Servaesklooster waar ze haar lucratieve bordeel uitbreidde. Dankzij de contacten met de bezetters had ze een dekmantel voor zwarthandel en smokkelpraktijken. In 1942 werd ze daarvoor toch gearresteerd en verbleef twee maanden in gevangenschap.

Gedurende die periode maakte ze kennis met Ströbel, het beruchte hoofd van de Sicherheitspolizei in Maastricht, waar ze prompt een relatie mee begon. Verzetsman Hooghuis was daarvan op de hoogte maar was zo onverstandig er geen gevaar in te zien.

Toen hij vernam dat L.O.-man Dolmans door de Duitsers was gearresteerd, probeerde hij Dolmans via Zeguers vrij te kopen. Zeguers speelde dat bericht door aan de Sicherheitspolizei (SiPo) en verzweeg niet dat ze via Hooghuis en slager Ummels contact had met de illegaliteit. De SiPo speelde het spel mee.

De woning van Ummels in de Wolfstraat werd in de gaten gehouden en tegelijkertijd werd de L.O. via Zeguers geïnformeerd dat de gevangenen vrij te kopen waren.

De Duitsers lieten de gevangenen vrij en brachten de L.O.-leiding in Maastricht in de waan dat wellicht nog meer gevangenen vrijgekocht konden worden. Zeguers had het vertrouwen van de L.O. verworven en woonde geregeld L.O.-bijeenkomsten in de Wolfstraat bij. Steeds verder penetreerde de Sicherheitspolizei in het Maastrichtse netwerk van de L.O. De slagerij van Ummels stond daarbij in het centrum van de belangstelling.

Toen de L.O. te kennen gaf bereid te zijn 12.000 gulden te willen betalen voor de vrijlating van een nieuwe gevangene, begreep de SiPo dat ze een grote vis in het net had. Zeguers bleef inmiddels

steeds nieuwe namen van illegale werkers aan de SiPo doorgeven. Na een tweetal mislukte pogingen eind mei en begin april, werden op 9 en 10 mei in de stad in totaal een vijftigtal illegale werkers, waaronder Edmond Houtappel, gearresteerd.

Daaronder was ook een onderduiker die door de verraadster Zeguers in huis was genomen om het vertrouwen van de L.O. te wekken.

Door het verraad van Zeguers werd een groot aantal Maastrichtse verzetslieden opgepakt door de Sicherheitspolizei. De meeste arrestanten kwamen na verloop van tijd weer vrij, waaronder Maria Houtappel-Hustinx en de echtgenote van slager Ummels (die daarop prompt met haar twee dochtertjes zelf onderduikt). Echter zes van hen, waaronder Edmond Houtappel, overleefden de gevangenschap niet. Edmond stierf op 24 november 1944 in Neuengamme en slager Ummels overleed op 2 december 1944 in Sachsenhausen.

Zeguers maakte na de arrestaties samen met SS-er Ströbel een vakantietocht en zette vervolgens haar leventje in Maastricht voort. Giel Ummels liet via een gevangenvewaker doorsijpelen dat zij waarschijnlijk verantwoordelijk was voor het verraad.

(Fred Cammaert, Het verborgen front. Een geschiedenis van de georganiseerde illegaliteit in de provincie Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog (Leeuwarden/Mechelen, 1994) pagina's 639-654. De dissertatie is als PDF te downloaden:

<http://irs.ub.rug.nl/ppn/123909783>